

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8'--, ZA DIJAKE KRON 6'--; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10'--, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13'--

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 18. MARCA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 29.

Ruski pešci napadeni od naših dragoncev.

Črna vojska za križem. ☉ Mali Kozak v naši armadi. ☉ Nova obrambna sredstva. ☉ Na straži. ☉ Vojna zvižaja. ☉ Boj Nemcev in Francozov v Argonskem gozdu. ☉ Kako se križajo meči. ☉ Na pohodu v Galiciji. ☉ Padli junaki. ☉ Domače slike.

Črna vojska za križem. L. 1809. so Francozi nevdržno prodirali na Tirolsko; do smrti trudni tirolski brambovci so se morali pred premočjo umikati. V neredu je bežala hrabra četa Tirolcev visoko v svoje gore. Pred neko hišo opazijo bojovníki križ in pokleknejo k molitvi. Tedaj pograbi eden izmed mož križ, ga visoko dvigne in prosi vse navzoče, naj se še enkrat poskusijo v boju. Vsi vstanejo, prešinjeni nove moči, in hite s križem na čelu proti sovražniku. Po obupnem boju so zmagali Tirolci. — To se je zgodilo 8. avgusta 1809. in ta pretresljivi prizor nam je naslikal avstrijski slikar Egger-Lienz, ki je sam Tirolec. S slike odseva pogum, odločnost, zaupanje v zmago in pripravljenost, tudi življenje žrtvovati za domovino.

Otroci vojnega ujetnika.

(Spisal Vas. Nemirovič Dančenko. — Prevel Ivan Cesar).

I. Mahmudka.

Za poslednje turške vojske se je na Novega leta ponoči mnogo streljalo med našimi (Rusi) in Turki. Kilometer za bojno črto sta sedela v neki turški vasi dva kosaška častnika.

»No, Ivan Tomič, ali ni zares krasna novoletna noč?« reče mali pa debelušni polkovnik slokemu stotniku, ki mu je visela ranjena roka na ruti... Sedela sta na balkonu turške hiše.

»Kaj... Od doma ni nič novega?«

»Mene to nikakor ne vznemirja. Poznam našo vojno pošto. Pa naj bo tako ali tako, samo da bi mogel le z enim očesom pogledati domov. Tako je! Božič smo praznovali na šipki, Novo leto pa tukaj... In tam gore sedaj svečice pri njih, otroci poskakujejo veseli. Vaša Aleksandra Petrovna je sedaj pri naših. O naju govore. Ali tudi oni so zelo vznemirjeni, da ne pišemo nič. Kako boš pa pisal, če ne moreš. Toda kaj je z Vašo roko?«

»Nekaj je razmesarjena.«

Noč je pokrivala vas. Samo v vaških oknih je bilo videti svetlobo. Naenkrat se prikaže na ulici rdeč soj; osvetljeval je bradat obraz.

»Pantelejev!« klikne polkovnik proti soju.

Bakljonošec zavije na dvorišče. Takoj potem zahrže pred častnikoma konj, kopajoč s kopiti sneg, ki je ležal po dvorišču. V sedlu sedeči kozak povese bakljo, da so se črni prameni dima ovili njegove roke, in jo zopet dvigne.

»Kam greš?«

»Na prednjo stražo, Vaše blagorodje.«

»Kaj je tam?«

»Streljati so začeli.«

»Pojdi in naroči, da naj ne odgovarjajo Turkom, če se ni zgodilo kaj važnega. Ko se bodo dovolj nastreljali, bodo že nehali. A kaj je tukaj?«

Z ulice je prihitelo na dvorišče nekaj vojakov. Pantelejev dvigne bakljo: vojaki so imeli v svoji sredi nekega človeka.

»Giblji se, giblji, gologlavec... Vi, zakleti sovražniki, ne daste nikoli miru,« se je slišalo med vojaki. Gotovo niso videli svojega poveljnika. »Počakaj malo, s koptom ti pomorem.«

»Otroci, kaj je to?« vpraša polkovnik.

»Turčina smo pripeljali. Ujeli smo ga na potu; skrnil se nam je bil v grmovje.«

»V grmovje?«

»Bil je skrit v grmovju. Poročnik Vasiljev je zapovedal, da ga moramo ujeti živega in ga pripeljati Vašemu blagorodju. Ime mu je Mahmudka.«

»Pantelejev, posveti semkaj!«

Kozak posveti z bakljo proti gruči. Baklja razsvetli obraz s krivim nosom in s sivimi brki. Preko čela je imel še svežo brazgotino, nad njo turban, zvit iz kosa platna. Oblečen je bil v kožuh.

»A, to je častnik,« se okrene polkovnik k svojemu prijatelju.

Stotnik ga pazno premotri.

»In vrhu tega že nam znan. Ali ga ne poznate? Tam ima rano, na levi roki pa ima odsekana dva prsta. Pokażite mi njegovo levo roko.«

Najbližji vojak prime roko Mahmudke in jo dvigne kvišku.

»On je, Mehmed beg... njihov polkovnik.«

»Vraga! Ušel je iz ujetništva... Zakaj se je dal ujeti?... No, fantje, pripeljite ga k meni. Samo eden naj ostane tukaj, drugi pojdite hitro nazaj.«

Mehmed bega so pripeljali v sobo. Vojak s puško v roki stopi k vratom.

Turčin je bil orjaške postave, močnih in širokih pleč. Bilo mu je že nad petdeset let. Žalostno so gledale njegove oči izpod sivih, namrščenih obrvi. Na nogah je imel opanke. Kožuh mu je bil raztrgan in na enem kraju se je videla na rami kri...

»Kaj pomeni to?«

»Kirilov ga je ranil z mečem, Vaše visokorodje.«

»Zakaj?«

»Ko so mu rekli rusko: 'Pokaži se, gologlavec!' je zamrmral nekaj kakor muren v travi. Nato ga je Kirilov v jezi lahko ranil. Potem se je Mahmudka takoj prikazal iz grmovja.«

»Semen, daj mu stol!«

Ujetnik položi roko na srce, na usta in glavo in se usede.

Njegov obraz dobi še bolj bolesten izraz; gotovo ni pričakoval ničesar dobrega od svojih novih gospodarjev... Glava se mu je nekoliko povescila na ramena.

II. Zaslíševanje.

Ivan Tomič je prej služil dolgo na kavkaški meji. Tam se je naučil nekoliko turški, tako, da mu ni bilo treba tolmača.

»Zdi se mi, da se že poznamo?« je začel turško. »Vi ste polkovnik Mehmed-beg?«

Turek povese žalostno glavo.

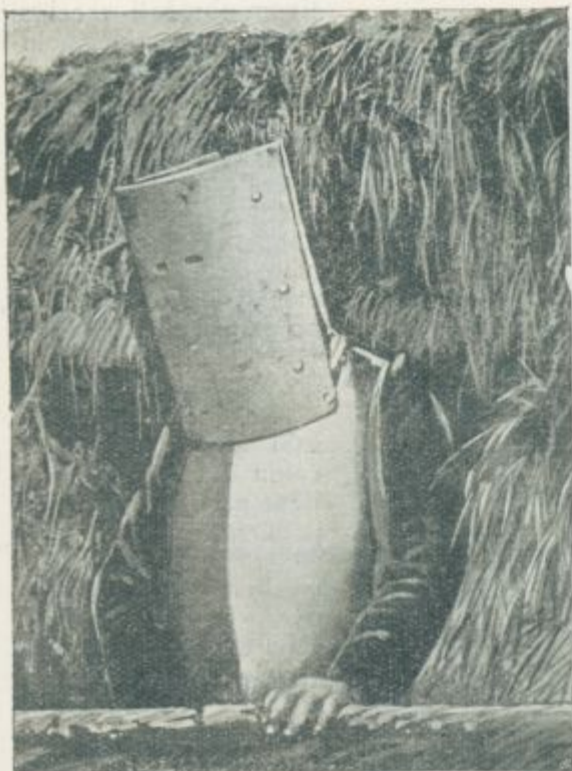
»Lahko, da se motim, morda ste kdo drugi?« izpregovori zopet.

»Nikoli ne lažem,« odgovori ujetnik. »Snoči sem pobežnil iz vašega tabora, danes so me ujeli vaši vojaki. Greš, pa ne prideš,« — pri tem se mu je pokazal na obrazu bolesten nasmeh — »zlasti še z ranjeno glavo in nogo. A sedaj še roka povrhu.«

»Ali veste, da se po vojnem zakonu...« reče stotnik.

Mali Kozak v naši armadi. Med bitko pri Pilici je dvanajstleten ruski deček, napravljen po kosaško, pribežal k našim vojakom. Oprijel se je nadporočnika Žurakovskega in se ni več ločil od njega. Kamor gre nadporočnik in njegova četa, tja gre tudi mali Rus. Skriva se v strelnih jarkih, z našimi vojaki je in spi ter pravi, da mu je sedaj tako dobro, da se ne bo nikoli več vrnil k Rusom.

Nova obrambna sredstva. Angleži so vpeljali za svoje čete v strelnih jarkih posebne ščite, ki jih varujejo krogel. Tak ščit kaže naša slika. Vojak je ves skrit za oklepom, ki ima le odprtini za oči.

»Kaj mi pripovedujete to? Moč je vaša, vi ste zmagovalci, zapovejte, da me ustrelite. Vedel sem, zakaj pobegnem, ko sem ušel snoči iz stanovanja onega častnika, ki me je vzel k sebi. Pa kaj za to, izgubil sem igro in sedaj moram umreti...«

Ivan Tomič, ginjen vsled ujetnikovih besed, reče blažje:

»Povejte mi, ali Vam je hudo?«

»Ne.«

»So Vas mučili?«

»Častnik, pri katerem so me pustili, je bil človek. Ravnal je z menoj kakor z bratom, ne kakor s sovražnikom.«

»Ali ste se bali, da se Vam ne bo godilo dobro v Rusiji?«

»Ne. Vem, da Rusi lepo ravnajo z ujetniki.«

»Zakaj ste torej pobegnili?«

»Kaj Vam je na tem? Sedaj sem v vaših rokah, storite torej, kar vam drago! Samo ne odlašajte... Brzo...« in zamolklo je zahropelo v prsih ujetnikovih. Zopet je sklonil glavo.

»Kaj Vas je gnalo od nas? Turki se povsod umikajo, med vami vlada glad, narod se dviga in beži. Ali bi ne bilo bolje čakati? Vojska se bo kmalu končala in bi se vrnili domov.«

»Domov... kje pa je moj dom?«

»Kako to?«

»Kako naj najdem svojo družino?... Prišla je zapoved iz Carigrada: da se mora vse prepeljati v Malo Azijo. Tudi moji so morali oditi, pa kam? A čemu govoriti po nepotrebnem? Storil sem vse, kar so mi velevali dolžnosti. Smrti ne uideš, kar ti je namenjeno, to se tudi izvrši. Vsakdo živi tako dolgo, kakor mu je usojeno. Nisem radi sebe...« — pri tem Turčin umolkne in zamahne z roko.

»Imenovali ste prej svojo družino? Ali jo imate tudi Vi?« ga spomni Ivan Tomič nekam zamišljen.

»Srečni ste, da ste živi ter jo boste videli. Srečni ste, da Vas niso ujeli.«

»Radi Vaše družine Vas torej prosim... Imate otroke?«

Turčin sklone glavo še nižje. Nekajčasa so molčali.

»Koliko otrok imate?« vpraša ponovno Ivan Tomič.

»Četvero,« zašepeta Mehmed beg.

»So veliki?«

»Vsi so majhni. Najstarejši ima šest let.«

»Tudi jaz imam otroke — šestero,« reče stotnik sam pri sebi.

»Pet mesecev jih že nisem videl,« je govoril Turek. Jokali so, ko sem odhajal. Najmlajši je star eno leto, ostavil sem ga na materinih rokah. Vsi živijo tam v bližini Drinopolja. Imam posestvo, vinograde... Tam je tako lepo. Mislim sem, da odrastejo pri meni, pred mojimi očmi... A prišla je ta vojska; proklet oni, ko jo je povzročil! Je bilo onemu mar naše dece, ki mu je bilo treba naše krvi?«

»Da, čemu treba vojske?« mu potrdi Ivan Tomič. »Moja služba mi je edini vir dohodkov. Če poginem, kdo bo skrbel za mojo družino?«

Zasliševanje se je nehote izpremenilo v razgovor o družinskih razmerah. Stotnik prevede ta razgovor polkovniku, ki je bil tudi zelo ginjen in se je zelo zanimal za ujetnika.

»Recite mu, Ivan Tomič, če bi mož v resnici ljubil svoje drage, bi šel mirno v Rusijo in povrnivši se za nekoliko mesecev, vzgajal bi jih dalje... Nekaj mesecev, to pač ni cela večnost, otroci ne bi s tem ničesar izgubili.«

Mehmed se bolestno nasmehlja.

»Da bi vedele naše žene in matere, kakšni so Rusi, ostale bi mirne in nas čakale. Bavile bi se z gospodarstvom in vzgojo otrok. Ali še nekaj dni, in vsi Turki bodo pobegnili od tam. Kakor hitro se pojavijo vaši oddelki v Gedimivki, bo Drinopolje že prazno. Ostali bodo samo kristjani. Vprašali ste me, zakaj sem pobegnil od onega dobrega častnika? Pobegnil sem radi svoje družine. Hotel sem ji pomagati. Hotel sem rešiti ženo in otroke... Ali veste, kaj se bo zgodilo z njimi? Žena bo od strahu zapustila pose-

Na straži pred podzemnimi zakopi.

stvo... Prisvojil si ga bo kak Grk ali Armenec. A ona bo odšla z otroki v Carigrad. Vlada jim tam ne more pomagati, od kje vzeti denar? Stotisoč naših družin živi tam, trpeč bedo in pomanjkanje. Odpeljejo jih na azijsko obalo, v Skutari, in jih puste ondi. Kaj bodo počele tam žene z otroki? Preostaja jim samo — moji otroci so zdravi in lepi — prodati jih v tuje hareme in revčki bodo hitro pozabili ime svojega očeta... Odgojil sem jih samo zato, da jih prodajo kakemu starcu v Alep ali Damask. Žena — jokala se bo, trpela nekaj časa, potem bo pa tudi sama odšla v kak harem.

Ko se povrnem čez eno leto — kaj bom našel? O otrocih ne sledu, o ženi ne glasu, na mojem domu se bo šopiril tujec. Vprašujete me, čemu sem pobegnil? Zato, ker me je pripravila do tega žalost... Celu tisto noč, preden sem pobegnil, sem

Vojna zvijača. Naša slika nam kaže rusko vojno zvijačo, s kakršnimi so Rusi zlasti v začetku vojske često nastopali. Da premotijo sovražnika, so postavili navidezno topniško četo. Vojaki so slamnati možje, top pa predstavlja dvoje koles in navadno bruno.

S severnega bojišča. Nočni naskok Nemcev na ruske postojanke.

preplakal. Vedel sem, da hitim smrti v naročje. Toda ali ni to vseeno? Živeti ali umreti? Če mi bo šlo srečno izpod rok, da uidem, dobro, ako ne — pa umrem... Usoda! Smrti se ne bojim... Dan za dnem sem ji zrl v obraz... Ali to je strašno, da bodo oni, revčki, brez pomoči, lačni, nesrečni. Grozno je to, ko si jim blizu, pa jih ne moreš rešiti...»

Stari Turek nasloni glavo v dlani in se izjoka pred ginjenima častnikoma.

Polkovnik vstane, prekorači sobo, si otare iz oči nekaj, kar se mu je nepričakovano prikazalo v njih, in se razjezi sam nad seboj.

»Sovražnik, veš kaj...« je mrmral sam zase, »malo je manjkalo sedaj, pa bi bil baba...« Pogledal je Ivana Tomiča. Ta pa je sedel ves bled za mizo in bobnal s prstom po njej...

»Da, vojska je strašna, grozna!« reče sam pri sebi Ivan Tomič, ne meneč se za nikogar.

»Do početka vojske sem bival doma, začne zopet Turčin, vsi otroci so se rodili pred mojimi očmi; dan za dnem sem jih gledal. Gledal sem, kako so rastli, kako se jim je razvijal razum od tedaj, ko so me spoznali prvič, ko so začeli govoriti... Vsega se sedaj še živo spominjam... Tiste njihove slabe nožice... kakor drobni ptički v gnezdih odpirajo sedaj usta... Kdo jim skrbi za hrano... mati? — saj je sama v nevarnosti... Bilo je...«

Zopet ni skončal, ni mogel...

»Prav tako kakor pri nas, Ivan Tomič... Prav tako!« reče polkovnik in se izprehodi ginjen po sobi.

»Kaj početi z njim? Mislim, da ga pošljemo jutri h generalu?«

»Da, to se razume, jutri...«

»Danes naj ostane pri nas.«

»Da, danes... Zaukazal bom Semenu, da pripravi posteljo... Šestero otrok — prav kakor midva!«

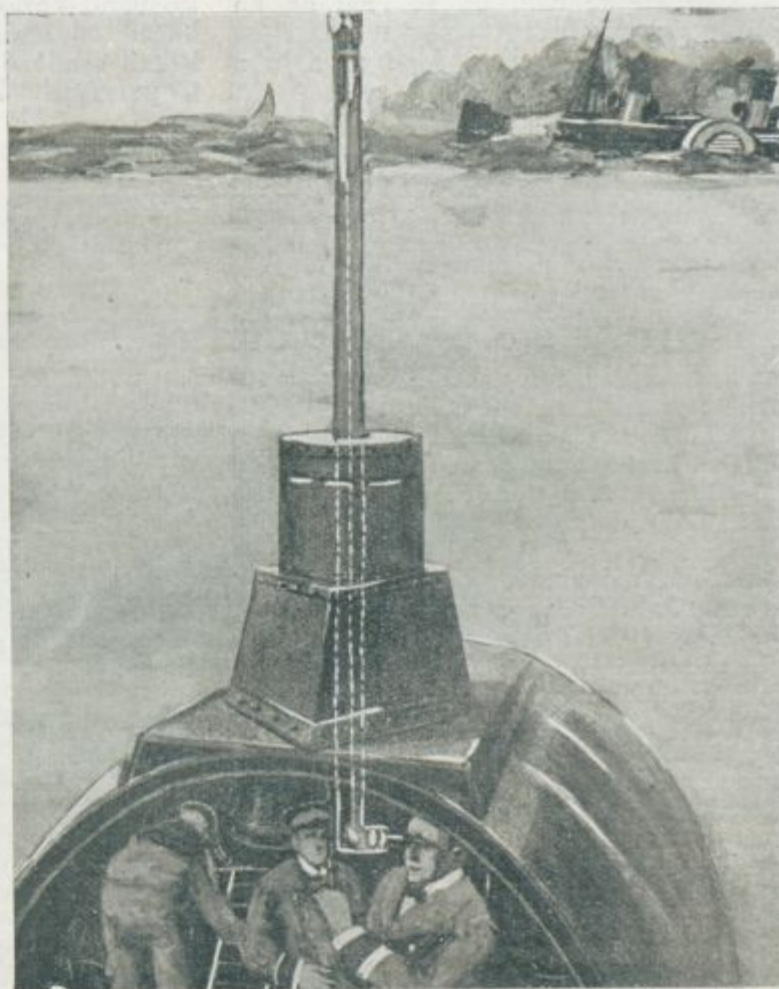
(Konec.)

Opazovanje iz podmorskega čolna.

(K naši sliki.)

Podmorski čoln plove navadno na površju morja kakor druga ladja, le v potrebi se pogrezne pod morsko površino, in tedaj je opazovanje iz čolna brez posebne priprave nemogoče. V vodi sami je možno tudi večje predmete videti komaj na daljavo 10 m. Slika nam kaže pripravo, kako se iz pogreznjenega čolna obzorje opazuje. Ladjica ima navadno na krovu malemu stolpiču ali kupoli podobno kabino (okenca so seveda z močnimi stekli sigurno zaprta), v kateri biva poveljnik ladje. Kadar se ladjica pogrezne pod vodo, tedaj se dvigne iz kupole železna, do 4 m dolga cev, ki sega nekoliko nad vodo. Na strani cevi je pritrjen objektiv, kakor se rabi pri daljnogledih. Za objektivom je pa ustavljena pravokotna steklena prizma, katera horizontalne svetlobne žarke pravokotno odbija navzdol v kupolo. V dno cevi je vstavljena druga prizma, katera navpične svetlobne žarke zopet lomí v horizontalno smer. K tej prizmi je prideljena navadna daljnogledna priočnica (okular), skozi katero more mornar opazovati vse, kar se godi na površju. Objektiv v zgornjem delu cevi pa kaže naenkrat le neznamen del obzorja; zato je vstavljen v drugi cevi, ki se v prvi lahko poljubno suče. Tako je možno cev z objek-

sabo sliko vsega obzorja, nekako slično, kakor ujame fotograf sliko v kameri na medlo pločo. Ta naprava — periskop — služi sicer dobro za splošno orientacijo, za natančnejše opazovanje se pa rabi le prej opisani lomljeni daljnogled. Seveda se čoln ne sme toliko pogrezniti pod vodo, da bi tudi zgornji del cevi z objektivom prišel z vodo v dotiko.

Poveljnik podmorskega čolna opazuje skozi periskop bližajočo se ladjo.

tivom obračati v celem krogu, opazovalec polagoma lahko ogleda vse obzorje čolna. Navadno so vstavljene v cevi še nekatere druge leče, ki imajo nalogo obzorje razširiti, in tudi sliko, kakor pri daljnogledu, nekoliko povečati. Vendar so povečave navadno le neznatne, komaj 1'5—2, da se obzorje preveč ne zmanjša.

Poleg te naprave se rabi pri podmorskem čolnu tudi še druga optična priprava, s katero je možno naenkrat pregledati vse obzorje. Namesto navadnega objektiva je pritrjen na zgornjem delu cevi posebno prirejen steklenoobroček, ki ima v prerezu obliko prizme. Dve strani prizmatičnega obročka sta vzboklo brušeni in služita kakor objektiv ter radi prizmatične podobe odbijata sliko vsega obzorja navpično navzdol. V kabini se pa ta slika ujame na belo podlago ali medlo stekleno pločo in opazovalec ima pred

Šest bratov v vojski.

Jožef Podbevšek
šofer na južnem bojišču.

Ferdinand Podbevšek
četov., sedaj v vojni službi na ljubljanskem drž. kolodvoru.

Mihael Podbevšek
pri 4. trdnjanskem polku v Pulju.

Blaž Podbevšek
poddesetnik pri 27. pešpolku.

Franc Podbevšek
četovodja 17. pp., odlikovan s srebrno hrabrostno svetinjo.

Janez Podbevšek
desetnik pri 7. topniškem polku.

DOMA

† Alojzij, Anton in Andrej Krševan.

Vsi trije bratje, doma iz Preserij pri Rihenbergu na Goriškem, so padli v sedanjih vojski. Alojzij 22. oktobra v Bosni, Anton 8. septembra pri Grodeku, Andrej 27. oktobra pri Visli. Bratje izhajajo iz neobogate, pa zelo spoštovane družine Krševan. Vsi so bili globoko verni in v prvih vrstah v organizaciji. Uboga mati je le težko zaprosila podpore po umrlem Andreju, češ, »Zdi se mi, kot bi svojo kri prodajala za denar.« Dne 26. februarja je bilo mrtvaško opravilo s sveto mašo v farni cerkvi po vseh treh bratih. Pri tej priložnosti so cerkvene pevke krasno pele

koral. Žalovanje je po tako priljubljenih bratih Krševan splošno.

Sveti jim večna luč v plačilo za južno smrt!

† Jožef Ivančič

doma iz Kobarida na Goriškem, je služil pri 7. pp. Pri bajonetnem naskoku v Karpatih je bil z bajonetom smrtno ranjen. Umrli je v bolnišnici v Miskolcu. Bil je zvest in vnet član katoliškega izobr. društva v Kobaridu. — Bil je edini sin svojih staršev.

† Peter Jakoš

je bil rojen 10. junija 1890. v Dobrunjah pri Ljubljani, umrl je 21. oktobra 1914. v Novem Mestu v Galiciji. Služil je pri 27. domobranskem pešpolku. Rajnik je bil vzgleden mladenič, vnet za vse dobro,

globoko veren, zlasti iskren častilec Mater božje, ki ga je sedaj poklicala k sebi, da se tam veseli z njo in njenim Sinom. Ljubil je svoje drage starše, brate in sestre; s težkim srcem se je ločil od njih, kakor bi slutil, da mu ravno na bojnem polju Bog pretrga nit življenja. Predragi domači, ne žalujte preveč za njim, ti pa, ljubi Peter, počivaj v miru in uživaj večno plačilo tam, kjer se neha vsa bridkost

† Jožef Snedič.

Zopet eden iz vrst naših Orlov!

Rojen je bil 1. 1891. v Bobovku pri Kranju. Služil je letos tretje leto pri 17. pp. v Celovcu. Padel je na severnem bojišču meseca novembra l. l.

O njem se lahko reče, da ni imel sovražnika na svetu, ker kdor je poznal

Alojzij Krševan

Anton Krševan

Andrej Krševan

Peter Jakoš
padel na severnem bojišču.

Jožef Snedič
padel na severnem bojišču.

Ivan Ivančič
padel na severnem bojišču.

Trije bratje padli.

PODLISTEK

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zacccone. — Prevel Josip Medic.
(Dalje.)

XV. Odkritje.

Osebi, ki sta vstopili v sobo umirajoče žene, sta bila gospod in gospodična Lanson.

Armanda je živahno stopila k postelji in je iskreno poljubila velo roko bolnice.

Toda umirajoča gospa jo je komaj opazila; njen pogled, poln nemira in vročice, se je upiral le v gospoda Lanson; samo njega je videla, samo njega iskala in skušala spoznati, kaj se skriva za tem tako hladnim in brezizraznim obličjem.

Z zadnjim naporom se je vzravnala v postelji; lasje so ji bili razpuščeni, obličje blede, oči široko odprte; bila je kakor mrlič, ki je vstal iz groba.

Pri tem pogledu je celo gospodu Lansonu postalo nekako tesno pri srcu in nehote se je spoštljivo priklonil.

Bolnica je hotela govoriti, toda iz prsi se ji je iztrgal le hripav, nerazumljiv krik; njen sin je ves trepetajoč pohitel k postelji in se zgrudil na kolena.

»Mati, mati moja!« je ječal v solzah.

»Tiho!« ga je prekinila umirajoča s tihim glasom in je vzdignila roko k nebu.

»Ali mi bo Bog odpustil?«

»Ne dvomite o tem, mati!«

»Kriva sem pred Njim in pred ljudmi...«

»Ne, ne, smrtni strah Vas moti.«

»Kriva sem, pravim, zaradi nje, zaradi tega človeka tam... sem sodelovala pri krivičnem dejanju.«

»O, mati!« je vzkliknil nesrečni duhovnik.

»Toda vse se dá še popraviti.«

»Govorite, govorite!«

»Da, govoriti hočem, preden umrjem... Čuj, ta deklica, ki jo vidiš tukaj, je...«

»Kdo je?«

»... je hči gospe Kuran...«

Nesrečnica ni mogla končati. V tem trenutku je megla zakrila njene oči, njene roke so težko padle na posteljo, sama je omahnila na vzglavje.

»Mrtva, mrtva!« je vzkliknil gospod Karlo in si je zakril obraz z rokami.

»Mrtva!« je zamrmral gospod Lanson smehljaje. Z naglim pogledom je ošinil Armando, ki je klečala v kotu sobe, in se je prepričal, da o vsem ni ničesar razumela.

»Kaj torej pravite k temu, gospod Balkam?« je dejal Samuel, ko sta bila malo pozneje zopet na ulici.

Medtem se je bilo zdanilo; bilo je že skoro pet ura. Toda kljub naporom prečute noči ni bil gospod Balkam prav nič pobit.

»Gospod Samuel,« je odgovoril po kratkem pomisleku, »mislim, da je to dragocena skrivnost.«

»Ki jo sedaj popolnoma razumete.«

»Seveda.«

»In veste, kaj je nama še storiti?«

»O, to je jasno! Čez nekaj ur pojdem obiskat gospoda Mortona in se bom z njim

Franc Močnik
odlikovan s 3 svetinjami za hrabrost.

Poddesetnik Franc Kral
padel na severnem bojišču.

Desetnik Metod Bajželj
padel na severnem bojišču.

Desetnik Jernej Čop
iz Žirovnice (Gor.),
padel na sev. bojišču

Janez Vilfan
iz Bistrice pri Trziču,
padel 4. nov. 1914.

Anton Bernac
padel na južnem bojišču.

tega vrlega fanta, ga je moral vzljubiti. Miren, toda vesel je bil njegov značaj. Preden je šel k vojakom, je služil v tovarni na Jesenicah, kjer je bil član ondotnega Orla. Med Orli je nastopil na evharističnem kongresu na Dunaju, od katerega je prinesel vse polno lepih vtisov, katere je razlagal potem svojim domačim, kadar je prišel z Jesenic domov v Bobovek na obisk.

Drug za drugim padajo na bojnih poljih naši vrli Orli. Novi nabori pa spopolnijo iz vrst Orlov te čete. Jože, lahka Ti zemlja! Kdor Te je poznal, bo žalosten, da Te ne bo več nazaj!

Franc Močnik,

štabni narednik pp. št. 7., rojen 27. septembra 1892. v fari Sv. Martina ob Paki na Spodnjem Štajerskem, je bil v teku te vojske odlikovan s tremi kolajnami za hrabrost. Dobil je eno zlato ter dve sre-

brni svetinji (prve in druge vrste). Bil je ves čas vojske v Galiciji. Dne 20. decembra preteklega leta je bil ranjen in se sedaj zdravi v bolnišnici usmiljenih bratov v Gradcu.

Bog daj našemu vrlemu junaku kmalu popolnega zdravja in nadaljnje sreče!

† Četovodja Franc Kral

iz Begunj pri Cerknici, je služil pri 17. pešpolku in je padel na severnem bojišču, zadet v glavo. Bil je šele 24 let star. Kot član izobraževalnega društva je bil izvrsten igralec na odru. Za nepozabnim žaluje oče, mati, tri sestre in dva brata. Spavaj, dragi sin, v tuji zemlji, ki si jo močil s svojo krvjo za blagor domovine! Nam pa bodi tolažba, da se zopet vidimo nad zvezdami!

† Desetnik Metod Bajželj.

Rojen dne 12. julija 1888. v Kamni gorici na Gorenjskem, je služil svoja vojaška

leta pri domobranskem polku št. 27., oddelek strojnih pušk, v različnih krajih, največ pa v Gorici. Bil je zelo priljubljen in dober vsem svojim vojakom.

Bil je nadarjen, pošten in zaveden slovenski mladenič, vedno vesel in dobre volje, priljubljen pri svojih tovariših. Pomagal je radevolje vsakemu človeku, prijatelju ali nasprotniku, kolikor je bilo v njegovi moči. Bil je član gašilskega društva in izvrsten gasilec, ki ga bo društvo zelo pogrešalo.

Z bojišča je mnogokrat pisal svojim staršem, bratom in sestram in je bil ves vdan v božjo voljo. Dne 12. dec. 1914. je bil močno od krogle zadet ter je izdihnil svojo blago dušo dne 15. dec. 1914. v sanitejskem odd. 1/3 v Karpatih. Pred smrjo je želel še enkrat videti svoje starše, brate in sestre ter je izročal zanje nešteto pozdravov.

Nepozabni Metod, počivaj mirno v zemlji tuji. Na svidenje nad zvezdami!

Albin Frank
19 letni narednik iz Krškega,
odlikovan na sev. bojišču s
srebrno hrabrostno svetinjo.

Četovodja Janez Breskvar
padel na severnem bojišču.

Josip Mellitzer
padel v Karpatih.

Ivan Predalič
padel na severnem bojišču.

Franc Oprešnik
padel 28. januarja v Karpatih.

Franc Kos
iz Dobrove pri Ljubljani,
padel 5. februarja na severnem bojišču.

pogovoril, kako bi se dalo izrabiti razodetje, ki sva ga bila tako nepričakovano deležna.«

»In kaj naj storim jaz medtem?«

»Ti pojdeš sedaj z menoj v hotel; tam se boš odpočil in okrepeš, nato se vrneš v Pariz.«

»Prav.«

»Potoma se boš še ustavil v Fontenbló in pojdeš k državnemu pravdniku ter mu boš dal nekaj pojasnil, ki sem mu jih obljubil.«

»Ali poznate tega gospoda?«

»Imel sem čast, seznaniti se z njim,«

se je nasmehnil gospod Balkam.

»Ali niso v Fontenbló našli mrtvo truplo gospe Kuran?«

»Da, ravno tam.«

»In ste se vendar upali ustaviti tamkaj?«

»Saj sem celo sam prvi opazil truplo!«

Samuel je napol iz začudenja, napol iz strahu kriknil.

»O — pa ne da bi jo bili Vi umorili?« je dejal presenečen.

»Ne verjamem, da bi jo bil jaz umoril, dragi moj Samuel,« se je gospod Balkam

dobrohotno nasmehnil. »Pač pa sem morilec na sledi in prav zato sem v zvezi z državnim pravdnikom.«

»Pa kdo so ti ljudje, ki tako krasno strežejo tistim, ki naju plačujejo?«

»To je še vprašanje,« je odgovoril gospod Balkam. »Če pa počakaš še par dni, ti bom tudi na to lahko odgovoril.«

Nekaj minut pozneje sta prispela v hotel, kjer je stanoval gospod Balkam, in sta takoj šla počivat, kajti spanja sta bila obadva zelo potrebna.

XVI. Vedno skrivnosti!

Blanka je to noč le malo spala. Vrnila se je s plesa zelo razburjena, in pogovor z očetom je gotovo ni mogel pomiriti, marveč jo je še bolj razburil.

Vedno se je spominjala njegovih besed: »Ali nisi nič ljubosumna?«

Ljubosumna!

Pri srcu ji je bilo neskončno težko, bolelo jo je, toda ona se ni vpraševala, kaj bi to moglo biti. Vendar ji je vsakokrat, kadar ji je domišljija pričarala Armandino

podobo pred oči, začelo srce močno biti in uboga deklica je prvič v življenju začela umevati, zakaj in kako je mogoče koga sovražiti.

To je bilo zanjo nekaj novega.

Ko se je zbudila, se ji je zadelo, da je vse, kar se je zgodilo prejšnji večer, le sen; za trenutek je pomislila, da je bilo vse to zgolj domišljija; toda počasi se je zopet vsega natančno zavedla in je razumela, da ne sme sedaj ničesar več pričakovati, ničesar upati.

Slutila je sicer, da jo utegne ta žrtev stati življenje, toda Blanka se je že bila sprijaznila s to mislijo in celo dobro ji je delo, če je pomislila, da prinese ta njena žrtev Leonu srečo.

V tem razmišljanju je minila že ena ura, in dasi je bila Blanka popolnoma zaptopljena v svoje gorje, se ji je slednjič vendarle začelo čudno dozdevati, da ni očeta tako dolgo k njej; bilo je že zelo pozno in vendar se še ni oglasil v njeni sobi, kakor je bila njegova navada vsako jutro.

Vedela je, da je njen oče krepkega zdravja in močne narave ter da ga kljub

† Janez Breskvar.

Rojen je bil dne 23. junija 1889. v Bizoviku pri Ljubljani. Služil je pri 27. domobranskem pešpolku kot »orožni mojster« pri strojnem oddelku. Odlikovan je bil tudi s hrabrostno svetinjo. Bil je zvest prijatelj, doma in pri vojaki. Pred vsem je bil sovražnik alkohola. Ob vsaki priliki nas je opominjal, naj se varujemo tega zla. Lep zgled je bil mladeničem tudi v verskem oziru. Zadnje dopisnico je pisal 3. oktobra 1914., v kateri je sporočal, da je odlikovan. Vedno je povpraševal po svojem bratu Mihju, ki služi pri 27. d. pp. in se nahaja sedaj v ruskem ujetništvu. Nad vse je ljubil svoje starše, brate in sestre; njegove zadnje besede so veljale njegovi ljubljeni mamici, očetju in bratu Mihju.

Dragi Janez, spavaj mirno v tuji zemlji!

Gorica. Gojenke uršulinskega samostana v Gorici pletejo za vojake. Darove oddajajo slovenski nabiralnici v Gorici. Med gojenkami č. m. Mehtilda Grčar, ravnateljica meščanske šole, in č. m. Roza, učiteljica ročnih del.

Rusi so začeli na vsej vzhodni bojni črti, ki je dolga do 1000 kilometrov in se vije od severovzhodne Prusije do Bukovine, s hudimi napadi, ki so dosegli v Karpatih svoj vrhunec; francosko-angleške armade se zopet zbirajo za napad na Nemce v Flandriji, sovražna brodovja skušajo vdreti v Dardanele in se polastiti turškega glavnega mesta, diplomati trojnega sporazuma so sedaj bolj vneto kot kdaj poprej na delu, da pridobe nevtralne države zase — vse kaže, da si vojskujoče se države žele nagle odločitve, miru po teh vojnih strahotah, ki jih doživljamo sedaj že osmi mesec.

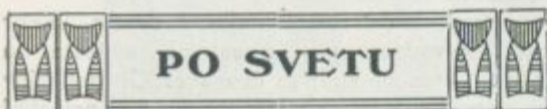
Vendar ni odločitve tako kmalu pričakovati. Močni ruski napadi v Karpatih niso položaja bistveno izpremenili, ker so bili povsod odbiti. Bitke v Karpatih so sedaj večje, sedaj manjše, kakor pač dovoljujejo razmere hribovitega bojišča, a so vedno zelo težke, deloma vsled neugodnega vremena in kraja, deloma vsled sovražnikove moči in pa

znamenitejših dogodkov. Ves čas so se vršile tudi na teh bojiščih bitke, deloma zelo obsežne, toda brez odločilnega pomena.

Z vso silo nadaljujejo Angleži in Francozi obstreljevanje Dardanel. Uničili so baje nekaj zunanjih utrd, toda prehoda skozi to morsko ožino si kljub temu ne bodo tako kmalu izsilili. Obstreljujejo jih zelo previdno, ker nečejo izpostavljati svojih ladij nevarnosti brez potrebe; v teh bojih so po turških poročilih že izgubili šest ladij. Obstreljevanje Dardanel ima razen vojaškega zlasti diplomatični pomen, ker hočejo Angleži in Francozi ravno s

vztrajnosti. Ko smo imeli pri nas začetkom marca najlepše pomladno vreme, so nastali v Karpatih veliki snežni viharji, ki so zasuli vsa pota in prehode; razen tega pa je nastopil tudi občuten mraz. Tem bolj moramo občudovati telesno in duševno moč naših armad, ki so kljub tem neprilikom in kljub hudemu sovražnemu ognju, ki je včasih trajal dan in noč brez prestanka, znale vrlo braniti in ohraniti svoje postojanke.

Na Rusko-Poljskem in v Flandriji ni pretekli teden zabeležiti

Svetovna vojska.

Čim bolj se bliža pomlad, tem hujši, krvavejši postajajo boji na vseh bojiščih.

Škofjeloški avtomobil na sever. bojišču. Vodi ga slov. šofer, Idrijčan Anton Poljanšek (X).

Studenec. V sobi stražnika dež. blaznice g. Franca Janežiča se izdelujejo cigarete za ranjence v deželni bolnišnici in deželnem dvorcu.

naporom zadnje noči gotovo ni več v postelji. Polastil se je je nemir, kakor tolikokrat v zadnjem času. Samota in tišina njenega stanovanja se ji je zdela strašna; hotela je zvedeti, kaj da se je zgodilo.

Pozvonila je in prihitela je hišna.

»Ali je oče doma?« je vprašala Blanka živahno.

»Odšel je, gospodična,« je odgovorila hišna.

»Kako dolgo je od tega?«

»Morda tri ure.«

»Sam?«

»Ne, nekdo ga je spremljal.«

»Ne veste, kdo bi to bil?«

»Pač, zdi se mi, da se imenuje gospod Balkam.«

Blanka se je spomnila, da je videla tega človeka prejšnji večer, in to jo je nekoliko pomirilo.

Vendar pa je — seveda zaman — skušala izvedeti od hišne še kaj natančnejšega o očetovem tako zgodnjem odhodu — ko je vstopil postrešček in povprašal po gospodični Morton.

»To sem jaz,« je dejala Blanka.

Postrešček ji je izročil pisemce, ki ga je deklica naglo odprla.

Pisal ji je oče.

»Ne bodi v skrbeh, draga moja Blanka — ji je pisal Everard — kajti vsled važnega opravka sem moral oditi iz Tulona in se vrnem šele jutri; toda človek, ki ti bo izročil to pismo, vé, kje me lahko najdeš, in če se jutri zjutraj ne vrnem k tebi, te popelje semkaj.«

To je bilo vse.

Blanka si ni mogla domisljevati, da bi bil njen oče v kaki nevarnosti, in vendar jo je to pismo vznemirilo.

»Prijatelj,« je rekla postreščku, »ali bi mi hoteli napraviti majhno uslugo?«

»Plačan sem za to,« je odgovoril mož, »in moram storiti, kar mi ukazete. Kaj želite?«

»Prosim Vas, da ostanete tu spodaj v bližnji gostilni toliko časa, dokler Vas ne pokličem. Potrebovala Vas bom morda.«

»Ali je samo to?«

»Nič drugega. In tole za napitnino...«

Blanka mu je stisnila novček od pet frankov in postrešček se je napotil v so-

sednjo gostilno, da počaka njenih nadaljnjih ukazov.

Ona je ostala sama in se je vdala svojim otožnosti, svojim žalostnim mislim, ki so jo zadnji čas vedno bolj nadlegovale. Kako važno opravilo je imel njen oče, da je tako nenadoma izginil in jo zapustil samo brez slovesa? Zakaj je ni vzel s seboj? Koliko skrivnosti je bilo vedno za vsakim dejanjem njenega očeta! Kaj tiči za vsem tem življenjem, ki jo je obkrožalo? Zdelo se ji je, da stoji tik pred prepadom, v katerega si ni upala pogledati iz strahu pred tistimi grozotami, ki bi se ji razkrile na dnu.

Ko je premišljevala o vsem tem, so se ji nehote usipale po licih goste solze.

Tako ji je mineval dan v samotni žalosti in počasi, počasi se je znočilo; z nočjo so prišli novi strahovi in nove skrbi. Desetkrat je že hotela poklicati postreška in oditi z njim k očetju, toda potem se je zopet spomnila Everardovega ukaza in je trpela... in čakala.

Bilo je v takem trenutku največjega nemira, ko se ji je naenkrat zazdelo, da je nekdo potrkal na vrata.

Maribor. Skupina ranjencev, nastanjenih v zavodu čč. šolskih sester.

Maribor. Begunci iz Bosne, nastanjeni v zavodu čč. šolskih sester.

tem prisiliti Italijo, Grčijo in Rumunijo, da se odločijo za trojni sporazum. Če se nevtralne države sedaj ne odločijo, so v nevarnosti, da odidejo pri delitvi turškega plena praznih rok.

Pritisk trojnega sporazuma na Grčijo, naj stopi na stran sovražnikov Avstrije in Nemčije, je ostal brezuspešen. Kronska

svet je po vplivu kralja sklenil, da ostane Grčija nevtralna. Tudi od drugih sosednjih držav smemo upati isto.

Gospodinjski nasveti.

Cena govedine raste. Dobro je, nakupiti zdaj kaj suhega. Ječmen in kosček svinjine za zabelo bo nadomestil govejo juho. Sicer je pa ječmen tudi brez mesa redilen in okusen. Kozlič

in jančki bodo letos dražji kakor druga leta. Kupovati jih bo treba za glavno jed, ne za popoljšek, kakor druga leta, da se prihrani s tem govedina. Kdor ima doma zajce ali golobe, je lahko vesel; kdor ima kako kuro, naj jo hrani za čas stiske.

Južnega sadja ne bo, treba je nakuhati limoninega soka in posušiti lupine pomorancev in limon.

Drva bodo jeseni najbrže dražja kakor zdaj; navadno smo se založili avgusta za zimo. Letos bo tudi to drugače. Gospodarjev ni doma, in ko se začne delo, bo pripeljal malokdo drva.

Trnovo pri Ilirski Bistrici. Podružnica Rdečega križa, ki vzdržuje v Ilir. Bistrici dve zasilni bolnišnici s 70 do 80 ranjenci. 1. Albert Domladiš. 2. dr. J. M. Kržišnik. 3. Ga. Melanija Žnidaršič, ki je odstopila Rdečemu križu hišo. 4. Ga. dr. Gregoričeva. 5. dr. Vinko Gregorič. 6. naduč. R. Horvat.

Težave vojske pozimi. Nemški vojaki razbijajo led na reki Angerap v vzhodni Prusiji, da postavijo most za prehod čet.

»Naprej!« je rekla s slabotnim glasom. Vrata so se odprla in vstopil je Leon. Blanka je vzkliknila in mu planila naproti. Zazdelo se ji je, da ji je z njim prišlo odrešenje in mir.

»Ah, Vi ste!« je dejala radostno.

Leon jo je presenečeno pogledal.

»Ali me niste pričakovali?« je vprašal.

»Kako bi Vas mogla pričakovati tukaj!«

»Torej gospodične Armande ni tukaj?«

»Armande?... Kaj hočete s tem reči?«

»Ali niste poslali k njej moža, ki naj bi jo pripeljal k Vam?«

»Kdo Vam je kaj takega rekel?«

Leon je prebledel.

»Tedaj mi morate govoriti popolnoma odkrito, Blanka,« je dejal z negotovim glasom, »kajti zgodilo se je nekaj nenavadnega, morda strašnega. Pred kratkim se je oglašil v hiši gospoda Lansona človek, ki ga ni nihče poznal, in je želel govoriti z gospodično Armando. Gospoda Lansona ni bilo doma, in kakor se je zdelo, je neznanec to že prej vedel. Izročil je Armandi pismo, ki sem ga bral, ker je ostalo

doma in mi ga je hišna pokazala. Pismo je bilo podpisano z Vašim imenom in je rotilo gospodično Armando, naj gre z neznanim možem, ker je samo od nje odvisno dobro ime in svoboda mojega očeta.«

»In gospodična Armande je šla s tem človekom?« je vprašala Blanka.

»Odšla je z njim.«

»Kam jo je odpeljal?«

»Teža ne vem.«

»In se še ni vrnila?«

»Upal sem, da jo najdem tukaj, in sedaj...«

Blanka se je naenkrat prijela z obema rokama za glavo.

Napol je razumela, da se za vsem tem skriva nekaj skrivnostnega in strašnega.

»Jaz nisem pisala gospodični Armandi in je tudi nisem videla.«

»Pa kdo bi potem bil pisal tisto pismo?« je vprašal Leon.

»Ali sumite koga?«

»Če malo pomislite, ga boste sami morda najprej odkrili.«

»Jaz?«

»Da, da, Vi, Blanka.«

»Ah, ali mislite torej, da sem tudi jaz imela pri tem opraviti?«

»Preden sem se oglašil pri Vas, sem povprašal po Everardu,« je dejal Leon z grenkobo.

»Očeta ni tukaj.«

»Tako so mi povedali in priseči bi si upal, da se za njegovo odsotnostjo skriva nov zločin.«

»Vi mojega očeta obrekujete in žalite, gospod!«

»Branite ga, če ga morete!« je dejal Leon razjarjen. »Saj ga ne poznam od danes in dobro vem, da je vsega zmožen...«

Pri teh besedah se je Leon obrnil k vratom, toda Blanka mu je zastavila pot.

»Kam greste?« je vprašala odločno.

»Kaj to Vas briga?« je odgovoril Leon osorno, ki je izgubil vso hladnokrvnost, odkar je vedel, da je Armande morda v nevarnosti. »Tukaj nimam nič več opraviti. Toda bodite prepričani, da bom kmalu vedel, kje naj poiščem Everarda.«

»Ali hočete govoriti z mojim očetom?«

»K policiji pojdem, če bo treba, in ta ga bo kmalu iztaknila.«

(Dalje.)

Boj Nemcev in Francozov za važno postojanko v Argonskem gozdu.

Kako se je Anglija polastila Sueškega prekopa.

Načrt za Sueški prekop, ki gre skozi 100 km dolgo ozemlje in združuje Indijski ocean s Sredozemskim morjem, tako da je vsled njega pomorska pot v Indijo za eno tretjino krajša, je delo duhovitega avstrijskega inženirja Negrellija, izpeljal pa ga je okrog l. 1860. Lesseps. Ko se je prekop gradil, se Angleži niso veliko brigali za to podjetje, so vedno dvomili, ali se bodo dali načrti tako izpeljati, da bodo praktično porabni, in so celo Lessepsu med delom pri vsaki priložnosti metali polena pod noge.

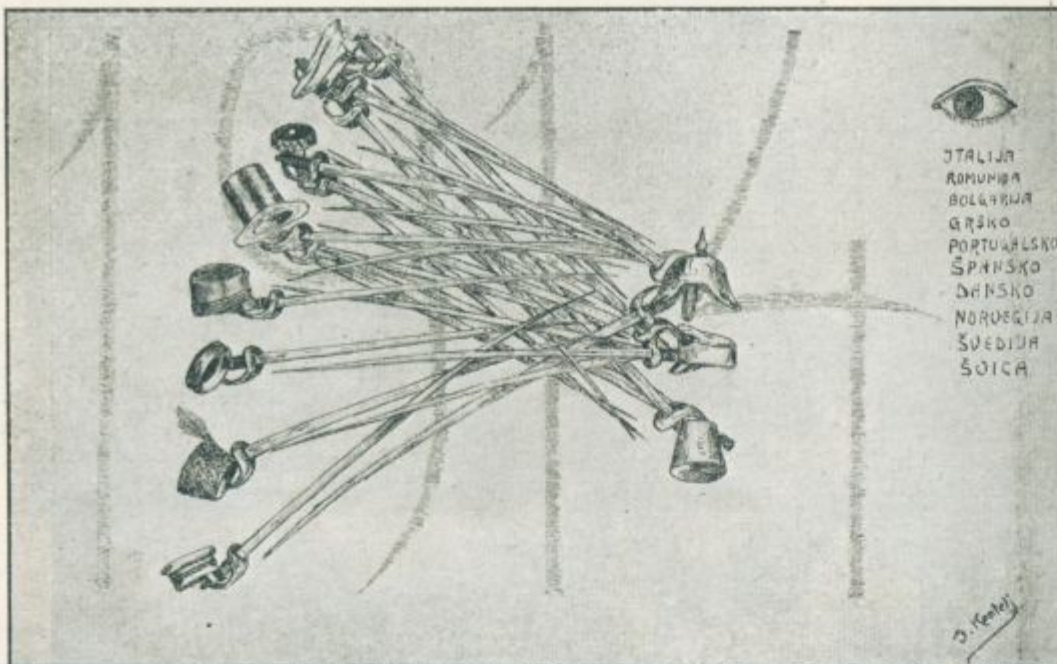
Ko je pa nova vodna pot bila odprta, so kmalu spoznali veliko vrednost tega

prometnega sredstva in so sprevideli, da utegne Sueški prekop postati največjega pomena za njihovo gospodarstvo in trgovino v Indiji — saj jim je skrajšal pot v Indijo za 2000 morskih milj! Sedaj so začeli s svojo znano brezobzirnostjo, ki se ne ustraši nobenih sredstev, kadar se gre za kako važno trgovsko podjetje, delati na to, da dosežejo kar največji vpliv pri upravi Sueškega prekopa; in to se jim je v ne predolgem času tudi posrečilo. Popolnoma polastiti se prekopa niso mogli, ker je bil mednaroden, pač pa so si znali zagotoviti večji del dohodkov, ki izvirajo iz njega.

Prekop je bila zgradila delniška družba; dovoljenje za to delo ji je dal egiptovski vladar — khedive Izmail, kateri je v zahvalo za to dovoljenje dobil 176.000 delnic

omenjene družbe. Khedive Izmail je bil mož, ki je živel v večnih denarnih stiskah in ki nikakor ni mogel svojih dolgov urediti. Zlasti težaven pa je postal njegov položaj jeseni l. 1878., ko bi moral neki francoski finančni družbi v Parizu plačati znaten dolg. Francoski finančniki so izrabili zadrego stiskanega khediva in so mu v dogovoru s francosko vlado svetovali, naj jim proda svoje delnice Sueškega prekopa. Izmail se je slednjič vdal, sestavili so tajno pogodbo in že je bil tudi določen dan, kdaj se pogodba podpiše. Tako bi Sueški prekop prišel pod vpliv Francozov.

Ko so se pletli tajni dogovori med Izmailom in Francozi, je bil nekoč neki angleški časnikar pri nekem angleškem bankirju na kosilu in je tu zvedel za te francoske spletke glede Sueškega prekopa.

Kako se križajo meči v svetovni vojski. Na levi od zgoraj navzdol: Rus, Anglež, Francoz, Belgijec, Črnogorec, Srb, Japonec. — Na desni: Nemeč, Avstrijec, Turek.

Naslednjega dne je takoj pohitel k angleškemu zunanjemu ministru, lordu Derbyju, in mu je povedal, kaj je zvedel. Lord Derby ni hotel in ni mogel verjeti njegovim besedam, kajti ravno prejšnji dan mu je generalni konzul iz Kaire poslal obširno poročilo, v katerem nič ne omenja, da namerja khedive prodati svoje delnice Francozom. Zunanji minister je časnikarja opozoril, da bi bila nesreča, če bi s kakim nepredvidnim vprašanjem glede tega Izmaila morda šele opozorili, da svoje delnice lahko proda, toda časnikar ni hotel odnehati; popisoval je zunanjemu ministru vsestransko škodo, ki bi utegnila za Anglijo nastati, če bi delnice prišle v francoske roke, toliko časa, da je lord Derby slednjič dejal:

»No dobro. Pokazal Vam bom, kaj bom telegrafiral našemu generalnemu konzulu Stantonu v Kairo.«

Pri teh besedah je vstal, šel k svemu pisalniku in napisal naslednjo brzojavko: »Pojdite takoj h khedivu in ga vprašajte, če je res, da namerja svoje delnice Sueškega prekopa prodati. Ob enem brzojavite njegov odgovor.«

»Tako,« je dejal minister, »in sedaj pridite zvečer zopet k meni, da vidite Stantonov odgovor. Če bi tačas še kaj slišali o tej zadevi, pa prosim, da mi sporočite.«

Zvečer je bil časnikar zopet pri ministru in mu je naznanil, da se bo pogodba med khedivom in francosko družbo že jutri zvečer v Kairu podpisala. Lord Derby pa je časnikarju prebral brzojavko, ki jo je dobil od generalnega konzula in ki je sporočala, da khedive res namerja prodati svoje delnice francoski družbi, da je zadeva že skoro končana in da on (Stanton) žalibog ni o vsem tem ničesar vedel, dokler ni prišla brzojavka od zunanjega ministrstva.

»Z gospodom Stantonom bomo zaradi tega že še obračunili!« je vzkliknil lord Derby jezno.

Kaj je zunanji minister hotel storiti? Stanton ni vedel, da je pogodba imela biti vsak čas podpisana, in vendar se je moralo to na vsak način preprečiti. Lord Derby je zopet telegrafiral svojemu konzulu v Kairo: »Pojdite takoj h khedivu in mu povejte, da bo angleška vlada terjala odgovora od njega, če proda svoje delnice Sueškega prekopa in ne obvesti

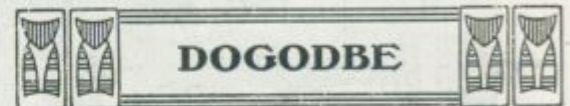
o tem angleškega zunanjega ministrstva.« Besede in ton brzojavke naj bi khediva prepričal, da Anglija nikakor ne bo trpela, da pridejo delnice družbe Sueškega prekopa v tuje roke — zlasti ker je družba 85% svojih dohodkov dobivala od angleških ladij.

Toda stvar s tem še nikakor ni bila opravljena. Delnice so bile osebna last khediva in prebrisan mož je lordu Derbyju odgovoril: »Vi torej ne marate, da bi svoje delnice prodal Francozom; toda jaz potrebujem denarja in zato ne preostaja drugega, kakor da jih kupite Vi.«

K nesreči angleška vlada ravno tedaj ni imela nobenega denarja za kupčije. Zunanji minister se je posvetoval z ministrskim predsednikom. Ta je takoj spoznal velikansko politično važnost tega podjetja in se je nemudoma peljal k Rotšildu ter ga vprašal, ali bi ne hotel kupiti od khediva delnic Sueškega prekopa za angleško vlado; minister je upal, da državni zbor naknadno potrdi to kupčijo. Rotšild se je vdal. V osmih dneh je bila zadeva urejena. Khedive je oddal angleški vladi svoje del-

nice in je prejel zanje štiri milijone funtov šterlingov (okoli sto milijonov kron).

Vendar pa stvar s tem še ni bila končana. Ko je parlament zvedel za to kupčijo, ki je bila sklenjena za njegovim hrbtom, je nastal vihar ogorčenja; vladi so očitali največji narodni zločin: da je napravila slabo kupčijo. Posebno se je razvnel Gladstone, ki je trdil, da so štirje milijoni funtov šterlingov vrženi v morje. Vendar pa so kmalu vsi spoznali, kako koristna je bila za Anglijo ta pogodba; kasneje so celo Angleži jeli težiti za tem, da si prisvoje obadva bregova Sueškega prekopa. Ko je l. 1882. nastal v Egiptu upor, so se Angleži polastili enega obrežja. V sedanji vojski pa so vprašanje Sueškega prekopa enostavno s tem rešili, da so si prisvojili celo deželo in s tem seveda tudi popolno gospodstvo nad Sueškim prekopom.

Čast našim zdravnikom! V sedanji vojski je bilo odlikovanih 500 naših zdravnikov za njih požrtvovalnost in hrabrost v nevarni vojni službi. V tem številu niso zdravniki, ki so dobili srebrno svetinjo za hrabrost, in teh je zelo veliko. Število se ne sme primerjati številu odlikovanih zdravnikov pri nemški armadi, ker se deli tam železni križec kot priznanje osebne hrabrosti bolj pogostoma, nego pri nas in ne glede na stopnjo in stan. Število odlikovanih junakov bi bilo še enkrat toliko, da niso padli kot žrtve svojega poklica, ti od krogle, drugi vsled okuženja. Med temi žrtvami svojega poklica je tudi par plemenitih slovenskih mož.

Z ljubljanskega trga. Gospa kupuje jajca in vpraša: »Po čem?« — Prodajalka: »Po šest krajcarjev jajček.« — Gospa: »Kaj?! Po šest krajcarjev? Kaj ne veste, da je to prepovedano? Samo po pet krajcarjev jih smete prodajati, samo po pet! In zdaj, ko ležejo kokoši! Hočete, da pokličem policaja, da Vas takoj zapre? Daste jajca po pet?« — Prodajalka si zadene jerbas na glavo, stopi med ljudi in kriči nazaj: »Zamesite si policaja in skuhajte policaja na juhi, jajc pa ne dam po pet!«

Umestna rabsodba. Kmetje občine V. so prosili januarja 1914., da bi glavarstvo

Na pohodu v Galiciji. Naša četa na maršu po zasneženi in blatni cesti v Galiciji.

dovolilo streljati divje kokoši, ker se je bilo pomnožilo število kokoši v škodo dreves, katerim so divje kokoši vsako leto pojedle popje. Dolgo ni bilo odgovora. Avgusta je prišel odlok glavarstva, naj ustrelijo kmetje takoj kokoš in naj pošljejo njen želodec, oziroma vsebino njenega želodca v dunajsko preizkuševališče, da se prepričajo tam, če trgajo kokoši res popje dreves.

ZDRAVSTVO

Boj mrčesu! Silno nevarna bolezen je črna mrzlica ali ruska bolezen (pegaški legar). Zdravniki so dognali, da raznaša bolezen najbolj mrčes, posebno uši. V tem prehudem času se dobi ta mrčes lahko že povsod, dasi skrbi zdravstvena oblast zares vzorno, da se pokonča nevarna in sitna gališka uš. Zdaj mora podpirati vsak zase trud zdravstvene oblasti in to s pokončevanjem vsakega mrčesa, s snago telesa, obleke in hiše. Bolezen raznašajo tudi bolhe in stenice, mušice in muhe, vse, kar pride lahko v dotiko z bolnikovo kožo in krvjo. Zdaj je treba popariti večkrat nepološčena tla z vrelim lugom, položena zmoči s petrolejem ali s terpentinom. Posteljnino stepi, napraši s caherlinom, deni med rjuhe pelina. Dvorišča morajo biti pometena. Kdor pride z železnice, iz bolnišnice ali drugače sumljivega kraja, naj se ves preobleče in umije, perilo naj potopi v krop, obleko naj pokropi z janeževim oljem, ki smrdi ušem, ali s tobakovo raztopino, ki jim je tudi zoprna.

Stenice preženeš najbolje, če narediš gosto kašo iz petroleja in mila in zamažeš vse razpoke v tleh in v lesu pohištva, zgibe v posteljnjakih.

Muhe bo treba loviti precej izpočetka; najboljše so limanice, dasi niso ravno lepe, ter snaga, ki muham ne dá živeža. Kjer je bolnik, je treba paziti posebno na pljuvalnike — naj so že higijenični ali nehigijenični — vse je treba vsak dan opariti. Seveda ne bo pomagalo izpiranje pljuvalnikov, če se bo širila nesnağa po ulicah in ob Ljubljani, če bodo okuževali zrak različni odpadki.

Pomladni prehlad in glavobol. Ko se zameje solnce, hite meščani na dolge izprehode in izlete. Drugi dan tožijo, da jih boli glava in da jih mrazi. To prihaja deloma od tod, ker vrže mariskdo hitro zimsko obleko od sebe in se suščeve dni hitro menjuje mraz in toplota. Drugi vzrok pa je ta: Tla so mrzla in mokra, noge se ne ogrejejo, glavo pa solnce segreje. Zato pravimo, da je suščevo solnce nezdravo. Ne škoduje onim, ki so dosti na zraku, pač pa ga občutijo tisti, ki čepe vse mrzle dni za pečjo. Zato je najbolje, da gre v mestu živeči človek vsak dan in ob vsakem vremenu nekoliko iz hiše, če že ne iz mesta.

Zdaj se zemlja pomlaja in naša kri se vznemirja. Glava in noge so trudne, srce razgraja ali se leni. Treba je, da smo posebno zmerni v hrani in da se ogibamo mesa ter uživamo špinačo, regrat in kar je zelenega. Jedi iz koruzne moke, sadja in sočivja so na mestu. Pomladni post jamči za zdravo poletje. Posebno letos je potreba, da si izčistimo s postom kri.

Veliki sovražniki.

Naše telo ima celo vrsto sovražnikov, velikih in malih, ter se mora vedno boriti proti njihovim napadom, da uveljavi svojo pravico do eksistence. Sovražniki človeškega telesa so veter, mraz, preprih, sneg, dež itd., ti nas oblegajo skoro vsak dan. Res da je ustvarila Previdnost božja naše telo odporno, vendar pa se večkrat posreči tem velikim sovražnikom, da nas zadenejo na nezavaranem mestu ter nam pustijo neprijeten spomin. Tak spomin nas včasih kot kašel, hripavost, vratne bolezni, revmatične bolečine itd. dolgo ne zapusti,

Telefonisti v deloma zasutem strelnem jarku.

GOSPODINJA

Nasveti. Gospodinja, ki ima kaj riža, naj ga shrani za poletje, ko ne bo krompirja in je nevarnost za grižo. Čudna misel gospodinje je, da morajo kuhati zdaj riž, dasi vedo, da se ne more uvažati in dasi je neprimerno drag.

Potica za Veliko noč ni neobhodno potrebna, kakor misli marsikatera gospodinja. Pri vsem hudem je bilo dosti krofov o pustu in bo najbrže dosti potic za praznike — potem bo pa pitje in stokanje. Imamo še polpeti mesec do žetve in Bog sam vé, kako je odločil z njo. Stojimo pred draginjo, ki dosega pravljicne cene, glejmo torej, tehtajmo in varčujmo posebno z moko in z mastjo.

Zdaj so jajca malo boljši kup. Najceneje pride kuhano, cvrto vzame preveč masti. K mehjemu je treba kruha. Trdo kuhano jajce nasiti hitro, z endivijo ali radičem in fižolom je izdatna jed. Jajca, znesena okoli Velike noči, se drže dolgo, treba jih je nakupiti in spraviti. Zavita v tiskan papir, vsako zase, in postavljena na hladen prostor, se ne pokvarijo, samo premetavati se ne smejo.

Puding iz krompirjeve moke. Pristavi k ognju $\frac{1}{2}$ litra mleka, 200 gramov sirovega masla, ravno toliko sladkorja in malo limonove lupine. Ko se je mleko segrelo, sipaj vanj z levico 200 gramov krompirjeve moke in mešaj z desnico, dokler se zgoščena masa ne odloči od kozice. Ko se je ohladila, otrži s kuhalnico kos za kosom in mešaj z jajčjim rumenjacom, več ko je jajec, boljše je, in bolj ko je zmešano, bolj je rahlo. Ko je gladko, primešaj še beljake, posoli, namaži prtič s sirovim maslom, zavij vanj testo in kuhaj celo uro v slanem kropu. Deni na mizo s sadnim sokom.

Nekaj o koruzi. Obetajo nam, da dobimo z Ogrskega samo koruzno moko, prigovarjajo nam, da pečemo kruh iz koruzne in ržene zmesi, a kaže se, da bo pošla nazadnje še zmes in bomo živeli ob sami koruzi. Je to mogoče? Zakaj ne? Koruza je vendar prvovrstno živilo, ob katerem živi mnogo tisočev in tisočev ljudi v Združenih državah, Meksiki, Italiji, po Hrvaškem, Mažarskem, na Balkanu. V Črni gori ne poznajo druge torte, nego lepi zlato-

rumeni koruzni kruh. Pri nas se koruza nekam prezira in vpošteva bolj kot živinska krma, ob kateri se hitro odebele prašiči in perutnina. Dr. Lorand pravi z ozirom na to v svojem spisu o prehranjevanju: »Kaj ni čudno, da dobiva živina tak živež, ko strada na tisoče ljudi, ki bi uživali radi koruzo?« — Koruza vsebuje več redilnih snovi, tako železo, fosforjevo kislino, 5% maščobe, 40% ogljenih hidratov in približno 10% dušca. Dognano je, da so v krajih, kjer se uživa dosti koruze, zelo redke bolezni: jetika, božjast in mehurjeve težave.

Skromni Italijan se ne straši ob svoji polenti težkega dela, Notranjec, ko gre v slavonsko šumo, živi večinoma ob polenti, in naši Kastavci ne preživijo dneva, da ne bi užili slastne rumene jedi. Znana je pripovedka o Kastavcu, ki je bil povabljen k patrom na Trsat in je imel pred seboj izbrane jedi, pa se je čutil lačnega in žejnega. Oziral se je na vse strani, in ko ni bilo drugače, je vprašal brata streznika, če nimajo nič polente. »Imamo nekaj od včeraj,« se je nasmehnil frater. »Dajte, dajte, prinesite!« je prosil Kastavec. Prinesel mu je kos polente in Kastavec se je čutil šele tedaj prav po domače, gospodje patri pa so kimali pritrjevaje, da je ni jedi, ki bi se mogla meriti s polento. Po polenti, oziroma žgancih, je človek sit, močan in zdrav. Ravno v Kastavščini se dobé silno stari ljudje.

Nekateri si domišljujejo, da je koruzna jed težko prebavna, a je ravno narobe, saj svetujejo zdravniki ljudem, ki so zapečeni, uživanje koruznih jedi, posebno močnika. Seveda, če nalije kdo na žgance ponvo masti in polije to z mlekom, ali če se nalije mrzle vode po mastnem in vročem koruznem kolaču, potem ni čudno, če ga boli želodec; taka jed je za delavne ljudi. Za tiste, ki se ne gibljejo dosti, je najbolje, da uživajo močnik ali žgance z mlekom ali s kavo, polento iz zdroba (ali nezabeljeno) pri različnih juhah in prikudah, namesto kruha ali mesa. Vročega kruha ne! — Kako izdatna jed je fižolova juha in poleg nje polenta; tej jedi pravijo tudi bistriška obara. Iz koruzne moke se naredi dosti okusnih jedi, treba je samo, da je moka sveža, vonjiva in lepo rumena. Nekateri pravijo, da je za peko boljša postana moka, ali kruh iz sveže moke je vse bolj slasten, stara

ako ga ne odpravimo s Fellerjevim bolečine lajšajočim rastlinskim esenčnim fluidom z znamko »Elsa-Fluid«.

Pri vratnih boleznih, bolečinah pri požiranju, influenci, hripavosti, zasliženju in bolečinah v grlu se je izkazal kot sliz razkrajajoč, kašelj lajšajoč in protikataren. Tudi pri drugih bolečinah je zanesljiv pomočnik.

Gospod Körösy Antal, gozdar v Farracsifalva, pošta Kurtya Kr. Sz. m., piše:

»Že osem let uporabljam Vaš »Elsa-Fluid« proti različnim boleznim, ki me obiščejo v mojem poklicu kot gozdar in se imam zahvaliti za zopetno

dosego moje moči in mojega zdravja temu izbornemu domačemu sredstvu.«

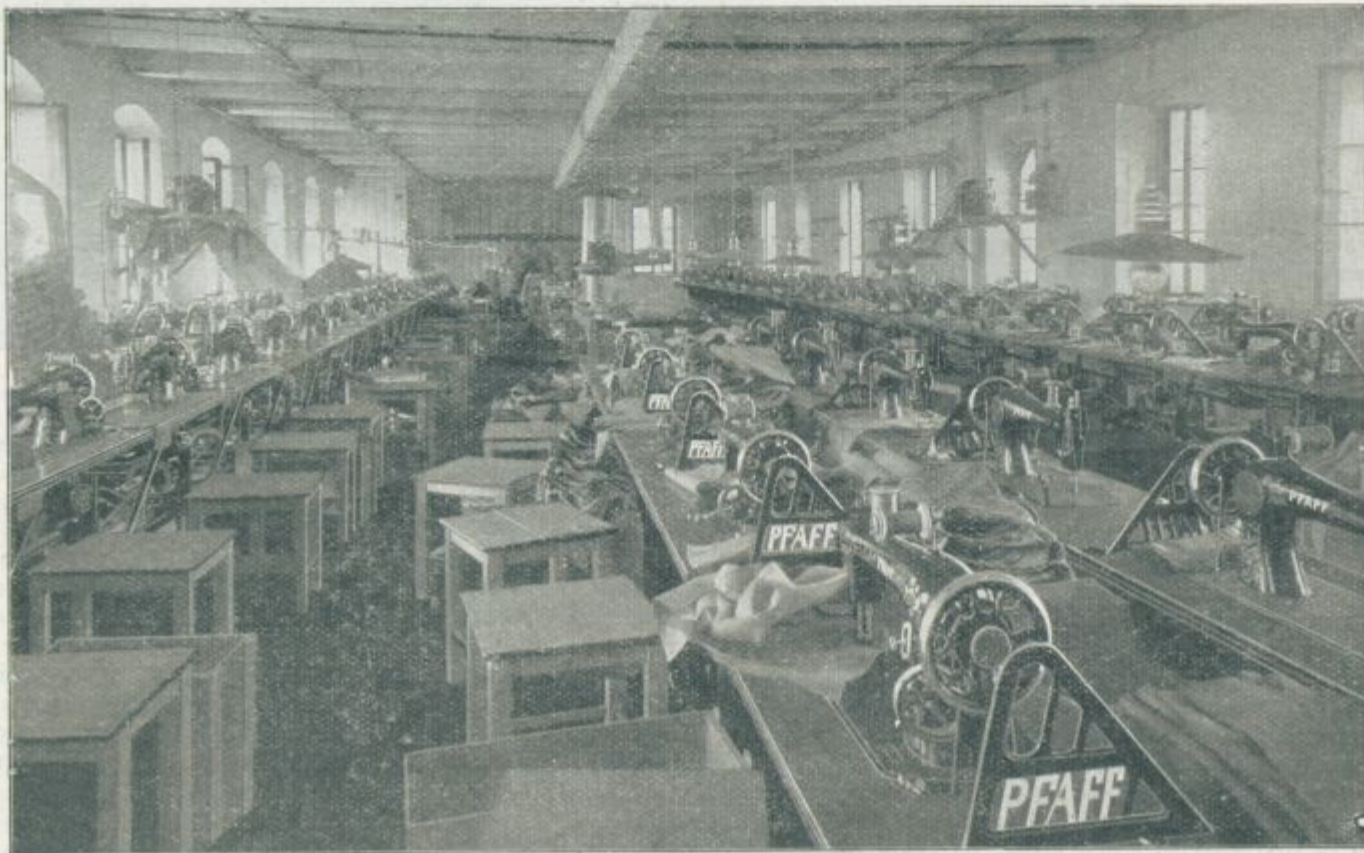
Zanimivo je tudi naslednje pismo:

»Potem, ko že nisem prav nič več upal, mi je bilo mogoče odstraniti prsne bolečine, slabo prebavljanje, slabokrvnost in splošno slabost, ki so me že leta in leta mučile, z Vašim »Elsa-Fluidom«, ter me veselil, da Vam lahko to poročam. — Mihael Széhi, m. p. v Csátádu.

Ker stane 12 steklenic tega preizkušenelega domačega sredstva samo 6 kron franko, naj bi ga vsak naš čitatelj naročil pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsaplazt št. 331 (Hrvatska). — becm.

Fotografično natančen posnetek popolne tovarniške dvorane za izdelovalnico uniform z 200 Pfaffovimi šivalnimi stroji z motorno gonitvijo.

Pfaffove gonilne naprave se že mnogo let uporabljajo za skupinski pogon več tisoč Pfaffovih šivalnih strojev in so se povsod izborna obnesle. Tako so največje nemške in avstrijske tovarne za obleke opremljene s Pfaffovimi gonilnimi napravami in gornjimi deli in zadnje mesece se je odposlalo več tisoč odličnih Pfaffovih Kl. 34 šivalnih strojev s centralnimi čolnički in členastim nitnim vdevalcem.

Ta stroj je vsled svoje izvrstne kakovosti tudi posebno uporaben in trpežen, to so lastnosti, ki se morajo pri gonilni napravi v prvi vrsti upoštevati. — Tovarna šivalnih strojev G. M. Pfaff v Kaiserslautern (Nemčija) smatra kot častno dolžnost, da jamči za izvrstnost svojih izdelkov v vsakem oziru in da pošilja le najboljše šivalne stroje. Kakor znano, se dobivajo Pfaffovi šivalni stroji v specialni trgovini tvrdke

Ign. Vok,

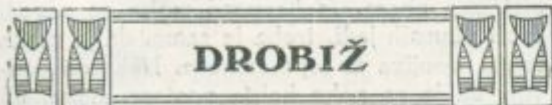
Ljubljana, Sodna ulica 7.

moka pogrenči in dobi duh po zatohlem. Rumena koruza je sploh boljša od bele. V Združenih državah jedo pri zajutru ploščate koruzne kolače, naš Štajerec je svoj kuružnjak in krvavico, Indijani ljubijo svoj mondanin, vsi Slovenci pa se krepijo ob koruznih žgancih z zeljem.

Koruza ni počakala vojske, da bi postala salonska. Že več let pripravljajo iz koruznega škroba moko mondanin, ki se priporoča za bolnike in otroke in je kot »blanc manger« znana jed v boljših hišah po Nemškem.

Nekateri trdijo, da povzroči uživanje koruze pelagro, ki napada v Italiji revne sloje, živeče izključno od koruze. Ta bolezen je posledica posebne revščine in podnebja, kakor dobé narodi, ki živé izključno od riža, bolezen beri-beri. Splošno pa so narodi, ki živé ob koruznih jedeh, sveže barve, polnih lic in krepkega telesa.

V nekaterih hišah pri nas se uživa več riža nego koruze. To je nespametno. Polentar bo vedno močnejši od rižarja. Gospodinja, ki kuha svojim otrokom riž, bi jih napasla bolje in ceneje, ko bi jim skuhalo žgancev. Posebno zdaj, ko je zaprt izvoz. Kdor ima kaj riža, naj ga hrani za poletje, ker je priporočljiva jed za čas griže.

DROBIŽ

Velike tovarne orožja, ki se nahajajo v belgijskem mestu Litihu, so sedaj v nemških rokah. Kako velikanska so ta podjetja, je razvidno, če se pomisli, da je v njih zaposlenih 11.000 delavcev, da porabijo na leto 350.000 ton premoğa, več kot pol milijona ton železne rude in da v njih neprestano deluje 750 velikih elektromotorjev. V delavnicah se napravi vsako leto do 100 lokomotiv, množica drugih strojev, topov in orožja vseh vrst; posebno pa se tu izdelujejo granate in šrapneli. Glavni ravnatelj in inženjerji teh tovarn niso hoteli stopiti v nemško službo in so sedaj zaprti.

Šrapneli pred 300 leti. Šrapneli, ki igrajo v sedanji vojski tako veliko vlogo, so s krogli in drobci železa napolnjeni topovski naboji, ki se na cilju razlete; izumel jih je, kakor znano, Anglež Šrapnel, po kateru so tudi dobili svoje ime. Toda kakor vsi izumitelji, tako je imel tudi Šrapnel svoje predhodnike. Tako so rabili Francozi šrapnele že leta 1590. Ko Parižani niso več imeli nabojev, da odgovarjajo na topništvo Henrika IV., so zbrali žebelje in drobce železa, jih zavili v svinec in so s temi naboji basali svoje topove. Ta prvotni šrapnel se kasneje ni več uporabljal in miniti je moralo 300 let, da so ga zopet iznašli.

Nenavadna imena ameriških mest. V zemlji dolarjev rastejo mesta in mesteca — o vseh tam nič ne vedo — kakor gobe po dežju, tako da bi njih ustanovitelji morali večkrat biti v zadregi za primerno ime. Pa niso v zadregi: Amerikanci si izposodijo ime iz alfabeta, iz sv. pisma, bajeslovja, matematike, slovstva, z eno besedo: kjerkoli, če jim evropsko zemljepisje ne dá primerne imena. Morda najnenavadnejše ime vseh ameriških mest je »Hat off«, kar pomeni »klobuk dol!« Precej podobno po svoji nenavadnosti je mestno ime »Kiss me« (»Poljubi me!«), ravnotako pa bi bila tudi imena kakor »Ča ira« (»Saj pojde!«) ali »Goodnight« (»Lahko noč!«) ali »Adieu« (»Z Bogom!«) v Evropi nemogoča. Razen mesta, ki se imenuje »Ipsilon«, jih je še 15, ki se imenujejo »Omega«, 22 so jih nazvali »Alfa« in neko mesto se imenuje celo »ABC«. Izmed svetopisemskih imen se nahajajo mesta Jeriho, Mesija, Salomon, Adam in Eva; ravnotako je iz sv. pisma vzeto ime Paradiž, s katerim so krstili 14 mest. Iz bajeslovja so vzeli imena Jupiter, Vulkan, Diana, Isis in Odin. Tudi osebna lastna imena niso redka; tako se dobe mesta, ki se imenujejo: Homer, Heine, Shakespeare, Romulus, Roosevelt, Nansen, Wagner, Adelina Patti — slavna imena tedaj iz vseh narodov, časov in strok. Zlasti številna so seveda imena ameriških državnikov; tako nosi 28 ameriških mest ime Monroe, 30 Cleveland, 31 Lincoln in 33 Franklin. Da se

nekatera mesta imenujejo tudi »Zlato«, »Srebro« in »Denar« (Money), je popolnoma razumljivo, kakor je tudi čisto ameriansko, če so nazvali nekatera mesta »Bilijon« in »Miliarda«. Seveda so si Amerikanci izposojali tudi imena iz Evrope: V Zveznih državah je 30 mest, ki se imenujejo Berlin, 23 Pariz, 21 Hamburg, 13 London, dobé se pa tudi Rim, Moskva i. dr.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za »Orle«, kokarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmerih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Izšel je dvojni zvezek „Domače knjižnice“

v obsegu 224 strani ter stane s poštnino vred 70 h. Zelo zanimiva vsebina, med drugim krasna povest za priprosto ljudstvo, »Prosjak Luka«. Naročite takoj! Prodajalci imajo 10% popusta. Založnik dr. Lj. Koser, Juršinci pri Ptujju, Štajersko.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Josip Klovar.